

3. Es faculta el Govern per a dictar totes les altres disposicions que siguin necessàries per al desplegament i aplicació d'esta llei. Així mateix, les comunitats autònomes podran dictar les disposicions necessàries per al desplegament i aplicació de la present llei en el marc de les seues competències.

Disposició final tercera. *Modificació de la disposició addicional segona (exclusió social i foment de l'ocupació) de la Llei 43/2006, de 29 de desembre, per a la Millora del Creixement i de l'Ocupació.*

Es fa una nova redacció de la disposició addicional segona (exclusió social i foment de l'ocupació) de la Llei 43/2006, de 29 de desembre, per a la Millora del Creixement i de l'Ocupació, que queda redactada com seguix:

«A l'efecte del Programa de Foment de l'Ocupació regulat en la secció 1a del capítol I d'esta llei, la situació d'exclusió social s'acreditarà per la pertinença a algun dels col·lectius relacionats en l'apartat 1 de l'article 2 de la Llei per a la Regulació del Règim de les Empreses d'Inserció.»

Disposició final quarta. *Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció.*

El Govern, a proposta del Ministeri de Treball i Assumptes Socials, procedirà a aprovar, en un termini no superior a sis mesos a partir de la publicació d'esta norma en el «Boletín Oficial del Estado», el reglament de funcionament del Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció, que inclourà les normes de coordinació i intercanvi d'informació registral i estadística amb els registres competents de les comunitats autònomes.

Disposició final cinquena. *Fonament constitucional.*

La present llei es dicta a l'empara de la competència exclusiva de l'Estat, atribuïda per l'article 149.1. 7a de la Constitució, en matèries de legislació laboral, i sense perjudici de les competències de les comunitats autònomes i de les ciutats de Ceuta i Melilla en matèria d'assistència social.

Disposició final sexta. *Entrada en vigor.*

La present llei entrarà en vigor al cap de trenta dies de la publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei i que la facen complir.

Madrid, 13 de desembre de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,

JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

21493 *LLEI 45/2007, de 13 de desembre, per al Desenrotllament Sostenible del Medi Rural.* («BOE» 299, de 14-12-2007.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui veguen i entenguen esta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei següent i jo la sancione.

PREÀMBUL

I

La importància actual del medi rural a Espanya, que integra el 20 per cent de la població, que s'eleva fins al 35 per cent si s'inclogueren les zones periurbanes i afecta el 90 per cent del territori, i el fet que en este immens territori rural es troben la totalitat dels nostres recursos naturals i una part significativa del nostre patrimoni cultural, així com les noves tendències observades en la localització de l'activitat econòmica i residencial, conferixen a este medi una rellevància major de la concedida en la nostra història recent.

L'intens desenrotllament econòmic succeït al nostre país durant les últimes dècades, que ha donat lloc a un salt molt significatiu en els nivells de renda i benestar dels ciutadans, s'ha concentrat, igual que ha ocorregut en els països del nostre entorn, en el medi més urbà i, en menor grau, en les zones més rurals. Este fenomen, característic del desenrotllament econòmic modern, es manifesta en la persistència d'un endarreriment econòmic i social relatiu en el medi rural, a causa de causes econòmiques, socials i polítiques que són evitables.

La majoria dels països més desenrotllats del món posseeixen polítiques específiques de desenrotllament rural per a millorar la situació de les seues zones rurals. Així ha ocorregut en els principals països europeus, i en la mateixa Unió Europea, on les mesures de política rural han constituït una part significativa de la política de cohesió i de la política agrària comuna.

Espanya ha cobert l'absència d'una política rural pròpia fins al present amb l'aplicació de reglaments comunitaris, però necessita dotar-se d'una legislació adequada per al foment del desenrotllament del seu medi rural, ja que en la nova Europa del segle XXI la política rural tendix a dependre subsidiàriament dels estats membres.

La definició d'esta política rural ha de tindre com a referent les polítiques comunes europees i les orientacions comunitàries, com ara l'Estratègia de Lisboa de 2000, en relació amb l'ocupació i la competitivitat, o la Declaració de Göteborg de 2001, en relació amb l'èxit d'un desenrotllament sostenible. Però, al mateix temps, és necessari establir una política rural pròpia, plenament adaptada a les nostres condicions econòmiques, socials i mediambientals particulars.

Tota política rural ha de buscar l'èxit d'una major integració territorial de les zones rurals, facilitant una relació de complementaritat entre el medi rural i l'urbà i fomentant en el medi rural un desenrotllament sostenible. Esta iniciativa ha de partir de l'Estat, concertar-se amb les comunitats autònomes i les entitats locals, respectant el marc competencial, i promoure la participació del sector privat.

Pel que fa al seu abast, es tracta d'una llei que comprén tot tipus d'accions i mesures de desenrotllament rural sostenible, tant d'origen nacional com comunitari, aplicades per l'Administració general de l'Estat i concertadament amb les altres administracions públiques, segons les competències respectives.

Així mateix, l'abast d'este conjunt d'accions i mesures és rellevant, pretén dur a terme un impuls de desenrotllament en les zones rurals i, prioritàriament, en les que patixen un grau major d'endarreriment relatiu, siga quina siga la seua localització dins de l'Estat. Esta és una llei que definix una acció política de primer orde pel volum de població potencialment beneficiària, per l'amplitud del territori d'actuació afectat i per la quantitat de recursos financers públics i privats que es veuran compromesos.

Quant al seu contingut, la llei persegueix la millora de la situació socioeconòmica de la població de les zones rurals i l'accés a uns servicis públics suficients i de qualitat.

tat. En particular, es concedeix una atenció preferent a les dones i als jòvens, dels quals depèn en gran manera el futur del medi rural.

Es una llei d'orientació territorial, la qual cosa implica que serà aplicada prenent en consideració criteris i directrius d'ordenació territorial. Singularment, la llei preveu zones rurals diferenciades segons una tipologia establida, defineix zones rurals prioritàries i preveu l'establiment d'un pla per zona rural.

Les accions i mesures previstes en la llei són multisectorials i mediambientals. Coherentment, reflecteixen la nova realitat d'un medi rural econòmicament cada vegada més diversificat i al qual se li reconeix una important multifuncionalitat per a la societat en el seu conjunt.

Finalment, l'aplicació d'esta llei requereix un elevat grau de governança. Per a això s'establixen instruments de programació i col·laboració entre administracions, principalment un programa de desenvolupament rural sostenible plurianual, i es promou i s'incentiva la participació del sector privat en el procés de desenvolupament rural sostenible.

II

La llei consta de quaranta articles distribuïts en quatre títols i nou disposicions complementàries.

El títol preliminar recull l'objecte de la llei, els seus objectius generals i específics, i diverses definicions.

L'objecte bàsic de la llei és regular i establir mesures per a afavorir l'èxit d'un desenvolupament sostenible del medi rural, per mitjà de l'acció de l'Administració general de l'Estat i la concertada amb les altres administracions públiques. Els seus objectius generals són simultàniament econòmics, socials i mediambientals.

Els objectius específics orienten el contingut de la llei, definint les mesures generals possibles per a perseguir un desenvolupament rural sostenible. Estes mesures cobrixen una gran varietat d'objectius, des dels orientats a la diversificació de l'activitat econòmica i la millora d'infraestructures i equipaments públics als de prestació de serveis socials bàsics i l'èxit d'una qualitat ambiental en el medi rural.

El títol I, «Programació per al desenvolupament rural sostenible», constitueix el contingut fonamental de la llei. En el capítol I es configura el Programa de Desenvolupament Rural Sostenible. El programa és l'instrument principal per a l'aplicació de la llei, perquè en este es concreten les mesures de política rural, els procediments i els mitjans per a portar-les a cap.

El capítol II defineix l'àmbit territorial d'aplicació. Es mostra una dimensió actual de la ruralitat, que integra els nuclis urbans com a elements dinàmics i funcionals necessaris per al desenvolupament rural, i estableix una tipologia de zones que reconeix la diversitat rural existent i la necessitat d'una atenció diferenciada.

Així mateix, l'adopció del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i hòmens i l'atenció social prioritària a diversos grups de població responen a la consideració de fomentar un desenvolupament rural socialment just i viable, singularment pel que fa a la presència de les dones i dels jòvens.

El capítol III estableix criteris de cooperació entre administracions públiques. Esta cooperació condicionarà l'adequada aplicació de la llei, per a la qual cosa els convenis de col·laboració constitueixen un instrument bàsic. Amb este mateix fi es preveu l'adopció de directrius estratègiques territorials d'ordenació rural i de plans per zona rural.

En el capítol IV es fixen els instruments per al seguiment i avaluació del programa, tant de caràcter intern, i comptant amb la participació de les comunitats autònomes, com extern, per mitjà de la remissió d'un informe periòdic al Senat.

El capítol V determina les accions generals de l'Administració general de l'Estat per al desenvolupament rural sostenible. En este es recullen accions per a promoure una agricultura suficient i compatible amb un desenvolupament rural sostenible, prestant una atenció preferent als professionals de l'agricultura i prioritària als titulars d'explotacions territorials, i s'hi preveu l'establiment d'una adequada planificació ambiental, singularment per a protegir les zones rurals de més valor mediambiental.

El capítol VI conté les mesures de desenvolupament rural a concertar per l'Administració general de l'Estat amb les altres administracions públiques. La definició d'estes mesures de desenvolupament rural servix de base per a orientar el contingut del Programa.

Estes mesures s'agrupen per tipus de matèries. En primer lloc, es prenen en consideració les mesures de foment de la diversificació econòmica. Es partix de fomentar la consolidació del sector agroalimentari i de potenciar la seguretat alimentària, junt amb el suport a l'activitat econòmica vinculada a la indústria, al comerç, al turisme i a altres serveis, i la necessitat de generar nous tipus d'activitats locals.

Les mesures de creació i manteniment de l'ocupació preveuen actuacions públiques de suport i formació, especialment per a les dones i els jòvens i en les zones rurals prioritàries. De la mateixa manera, les mesures d'infraestructures, equipaments i serveis bàsics comprenen millorar el transport públic, assegurar l'abastiment energètic, implantar el tractament de residus i recolzar la dotació de serveis públics municipals.

Una atenció especial mereixen les mesures a favor de promoure la producció i l'ús d'energies renovables, i la seua relació amb l'adaptació d'activitats i usos a l'efecte del canvi climàtic. Així mateix, es concedeix una importància singular a les mesures per al foment de l'eficiència, l'estalvi i el bon ús de l'aigua, singularment pel que fa a la modernització de regadius.

Les mesures per a potenciar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació, completant i millorant la cobertura de les telecomunicacions en tot el medi rural, pretenen afavorir l'activitat econòmica i la millora dels serveis. De la mateixa manera, es preveu reforçar les mesures per a incrementar la seguretat ciutadana en les àrees rurals i, en particular, les que tenen com a objecte protegir la conservació del medi natural.

Les mesures relatives a l'accés de la població rural a uns serveis públics bàsics de qualitat preveuen l'educació i la cultura, a través de l'atenció específica a una gran varietat d'aspectes en relació amb els alumnes i els centres, però també amb el manteniment d'uns equipaments i una oferta cultural suficients. De manera complementària, les mesures sanitàries requereixen una adaptació del sistema públic de salut a les necessitats del medi rural, a fi de completar les infraestructures sanitàries, mantenir i millorar els equipaments, i garantir l'accés a una atenció sanitària especialitzada de qualitat en tot tipus de zones rurals.

Es preveuen mesures per a propiciar que els empleats públics, preferentment els docents i sanitaris, s'estabilitzen en el medi rural. Al seu torn, les mesures de protecció social promouen la posada en marxa del Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència, perseguixen la integració social dels immigrants i recolzen la millora dels programes socials en el medi rural.

Finalment, les mesures es dirigixen a fer compatible el desenvolupament urbanístic amb el manteniment del medi ambient rural; a facilitar l'accés a la vivenda, especialment dels jòvens, i a afavorir la recuperació del patrimoni arquitectònic rural.

El títol II, «Finançament de les mesures per al desenvolupament rural sostenible», preveu els criteris generals per a l'assignació de la despesa derivada del Programa entre

les administracions públiques. En particular, destaca el possible cofinançament per part de l'Estat de les mesures que siguin concertades amb les altres administracions públiques, així com la creació d'un programa pressupostari únic en els pressupostos generals de l'Estat que identifique la seua aportació total al finançament del programa.

Finalment, el títol III, «Disposicions organitzatives», estableix diversos instruments necessaris per a l'aplicació de la llei. Del bon funcionament d'estos instruments, i molt especialment del Consell per al Medi Rural, l'organisme de coordinació i cooperació entre les administracions públiques, dependrà la correcta aplicació de la llei.

III

La llei pretén contribuir al fet que els ciutadans que habiten en municipis rurals puguen donar un nou salt qualitatiu en el seu nivell de desenvolupament, i que l'immens territori rural i una bona part de la població del país puguen obtenir les millores suficients i duradores que necessiten. Tot això en un nou context històric, influït per una realitat postindustrial i globalitzada, que genera nous riscos però també nous reptes i oportunitats per al medi rural.

Esta és una llei de foment d'un desenvolupament sostenible del medi rural, que persegueix promoure accions públiques i incentivar iniciatives privades de desenvolupament rural per a l'èxit simultani d'objectius econòmics, socials i mediambientals. El futur del medi rural necessita un model de desenvolupament sostenible.

Es tracta, així mateix, d'una llei l'aplicació de la qual requereix la col·laboració de totes les administracions públiques. Les bases en què es fonamenta la construcció del nostre estat autònom servixen de referència per a la definició de les mesures i els instruments de política rural, perquè siguin aplicats amb el màxim nivell d'eficàcia i d'eficiència.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. *Objecte de la llei.*

1. Esta llei té com a objecte regular i establir mesures per a afavorir el desenvolupament sostenible del medi rural en tant que suposen condicions bàsiques que garantixen la igualtat de tots els ciutadans en l'exercici de determinats drets constitucionals i en tant que tenen el caràcter de bases de l'ordenació general de l'activitat econòmica en el dit medi.

2. La present llei, sense perjuí de les competències atribuïdes a les comunitats autònomes en els seus respectius estatuts d'autonomia, determina objectius per a les polítiques de desenvolupament rural sostenible de les administracions públiques; regula el marc normatiu de l'acció de l'Administració general de l'Estat en l'àmbit de les seues competències, i estableix els criteris i instruments de col·laboració amb la resta de les administracions públiques, en les matèries relacionades amb el desenvolupament sostenible del medi rural, a fi d'aconseguir una acció pública coordinada i complementària en este àmbit que millore la cohesió econòmica i social entre els diversos territoris, així com la protecció i l'ús sostenible dels ecosistemes i recursos naturals.

Article 2. *Objectius.*

1. Són objectius generals de la present llei:

a) Mantindre i ampliar la base econòmica del medi rural per mitjà de la preservació d'activitats competitives

i multifuncionals, i la diversificació de la seua economia amb la incorporació de noves activitats compatibles amb un desenvolupament sostenible.

b) Mantindre i millorar el nivell de població del medi rural i elevar el grau de benestar dels seus ciutadans, assegurant uns servicis públics bàsics adequats i suficients que garantisquen la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació, especialment de les persones més vulnerables o en risc d'exclusió.

c) Conservar i recuperar el patrimoni i els recursos naturals i culturals del medi rural a través d'actuacions públiques i privades que permeten la seua utilització compatible amb un desenvolupament sostenible.

2. En particular, les polítiques de desenvolupament rural sostenible de les administracions públiques que es deriven d'esta llei hauran d'orientar-se a la consecució dels objectius següents:

a) Fomentar una activitat econòmica continuada i diversificada en el medi rural, mantenint un sector agrícola, ramader, forestal i derivat de la pesca i impulsant la creació i el manteniment de l'ocupació i renda en altres sectors, preferentment en les zones rurals considerades prioritàries.

b) Dotar el medi rural, i en particular els seus nuclis de població, de les infraestructures i dels equipaments públics bàsics necessaris, en especial en matèria de transports, energia, aigua i telecomunicacions.

c) Potenciar la prestació d'uns servicis públics bàsics de qualitat, adequats a les característiques específiques del medi rural, en particular en els àmbits de l'educació, la sanitat i la seguretat ciutadana.

d) Prendre en consideració les necessitats particulars dels ciutadans del medi rural en la definició i aplicació de les polítiques i mesures de protecció social, adequant els programes d'atenció social a fi de garantir la seua efectivitat en el dit medi.

e) Aconseguir un alt nivell de qualitat ambiental en el medi rural, prevenint el deteriorament del patrimoni natural, del paisatge i de la biodiversitat, o facilitant la seua recuperació per mitjà de l'ordenació integrada de l'ús del territori per a diferents activitats, la millora de la planificació i de la gestió dels recursos naturals i la reducció de la contaminació en les zones rurals.

f) Facilitar l'accés a la vivenda en el medi rural i afavorir una ordenació territorial i un urbanisme adaptats a les seues condicions específiques, que garantisca les condicions bàsiques d'accessibilitat que tinga en compte la conservació i rehabilitació del patrimoni construït, i que persegueisca un desenvolupament sostenible i respecte el medi ambient.

g) Fomentar la participació pública en l'elaboració, implementació i seguiment dels programes de desenvolupament rural sostenible a través de polítiques de conscienciació, capacitació, participació i accés a la informació.

h) Garantir el dret que els servicis en el medi rural siguin accessibles a les persones amb discapacitat i les persones majors.

Article 3. *Definicions.*

A l'efecte d'esta llei, s'entén per:

a) Medi rural: l'espai geogràfic format per l'agregació de municipis o entitats locals menors definit per les administracions competents que posseïsquen una població inferior a 30.000 habitants i una densitat inferior als 100 habitants per km².

b) Zona rural: àmbit d'aplicació de les mesures derivades del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible regulat per esta llei, d'abast comarcal o subprovincial, delimitat i qualificat per la comunitat autònoma competent.

c) Municipi rural de dimensió reduïda: el que posseïssa una població resident inferior als 5.000 habitants i estiga integrat en el medi rural.

TÍTOL I

Programació per al desenvolupament rural sostenible

Article 4. Disposició general.

1. La programació de l'acció de les administracions públiques en relació amb el medi rural perseguirà la seua adequació al principi de desenvolupament sostenible, d'acord amb els objectius assenyalats en l'article 2 d'esta llei, i articularà les formes de col·laboració interadministrativa en este àmbit.

2. El Consell per al Medi Rural podrà elaborar criteris comuns per a la col·laboració entre les administracions públiques en les seues programacions i, en especial, per a l'aplicació del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible a què es referix la present llei.

CAPÍTOL I

Del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible

Article 5. Programa de Desenvolupament Rural Sostenible.

1. El Programa de Desenvolupament Rural Sostenible es configura com l'instrument principal per a la planificació de l'acció de l'Administració general de l'Estat en relació amb el medi rural; s'elaborarà en coordinació amb les comunitats autònomes i d'acord amb les previsions establides en esta llei, i concretarà els objectius i plans i actuacions sectorials a desenvolupar per la dita administració i els que siguen concertats amb les administracions de les comunitats autònomes.

2. El programa, amb caràcter previ a la seua aprovació, serà sotmés a informe del Consell per al Medi Rural i de la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural.

3. El Programa de Desenvolupament Rural Sostenible serà aprovat pel Govern, mitjançant un real decret acordat en Consell de Ministres, i tindrà caràcter plurianual.

4. El Govern podrà acordar modificacions en el programa, amb un informe previ del Consell per al Medi Rural i de la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural.

5. L'execució del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible serà duta a terme per les administracions competents.

Article 6. Determinacions del Programa.

Per a cada una de les mesures recollides en el Programa de Desenvolupament Rural Sostenible hauran de determinar-se, en tot cas, els punts següents:

a) Els objectius a aconseguir entre els establits en esta llei i els plans i actuacions específics a realitzar per l'administració competent, en cada cas, durant el període previst.

b) Els tipus de zones rurals a què s'apliquen en cada cas les mesures previstes.

c) Les condicions que hauran de reunir, si és el cas, els beneficiaris de les mesures.

d) Els criteris i instruments de finançament i pressupost, previstos per a la seua execució i els indicadors adequats per a la seua avaluació.

Article 7. Atenció social prioritària.

El Programa de Desenvolupament Rural Sostenible inclourà mesures destinades a satisfer necessitats i demandes socials de grups de població que requerisquen una atenció prioritària, en particular, les dones, els joves, els majors i les persones amb discapacitat.

Article 8. Igualtat de tracte i oportunitats entre dones i hòmens.

Les mesures contingudes en el Programa de Desenvolupament Rural Sostenible hauran de respectar el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i hòmens en el medi rural. Així mateix, es podran preveure mesures d'acció positiva a favor de les dones en el medi rural, encaminades a superar i evitar situacions de discriminació de fet per raó de sexe.

CAPÍTOL II

Àmbit territorial d'aplicació

Article 9. Zones rurals.

El Programa de Desenvolupament Rural Sostenible serà aplicable en els termes municipals del medi rural que estiguen integrats en les zones rurals delimitades i qualificades com a tals, d'acord amb el que preveu l'article següent.

Article 10. Delimitació i qualificació de zones rurals.

1. Per a l'aplicació del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible, les comunitats autònomes duran a terme la delimitació i qualificació de les zones rurals definides en l'article 3 b) en el seu respectiu territori, d'acord amb els tipus següents:

a) Zones rurals a revitalitzar: aquelles amb escassa densitat de població, elevada significació de l'activitat agrària, baixos nivells de renda i un important aïllament geogràfic o dificultats de vertebració territorial.

b) Zones rurals intermèdies: aquelles de baixa o mitjana densitat de població, amb una ocupació diversificada entre el sector primari, secundari i terciari, nivells de renda baixos o mitjans i distants de l'àrea directa d'influència dels grans nuclis urbans.

c) Zones rurals periurbanes: aquelles de població creixent, amb predomini de l'ocupació en el sector terciari, nivells de renda mitjans o alts i situades en l'entorn de les àrees urbanes o àrees densament poblades.

2. Les zones rurals de la lletra a) de l'apartat anterior, així com les àrees integrades en la Xarxa Natura 2000 i els municipis rurals de dimensió reduïda de les lletres b) i c) del dit apartat, tindran la consideració de zones rurals prioritàries a l'efecte de l'aplicació del programa.

3. Excepcionalment, podran incloure's en la delimitació municipis que no reunisquen alguna de les condicions previstes en l'article 3 a) d'esta llei, quan l'homogeneïtat i funcionalitat de la zona així ho exigisquen.

4. A fi de promoure una aplicació equilibrada de la present llei i els seus instruments de desenvolupament, el Consell per al Medi Rural adoptarà criteris comuns per a

la qualificació de les zones rurals prevista en l'apartat 1 del present article.

CAPÍTOL III

Cooperació entre administracions públiques

Article 11. *Convenis de col·laboració.*

1. La concertació entre l'Administració general de l'Estat i cada una de les administracions de les comunitats autònomes, en el marc del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible, es durà a terme per mitjà dels corresponents convenis de col·laboració, que recolliran els plans i actuacions a realitzar conjuntament durant el període d'aplicació corresponent.

2. Els convenis de col·laboració a què es referix l'apartat anterior contindran, en tot cas, per a cada un dels plans i actuacions que siguin objecte d'acord, els aspectes a què es referix l'article 6 d'esta llei.

Article 12. *Directrius estratègiques territorials d'ordenació rural.*

1. A fi de contribuir a l'ordenació del medi rural, les comunitats autònomes adoptaran directrius estratègiques territorials d'ordenació rural.

2. Estes directrius orientaran i, si és el cas, condicionaran la localització territorial de les mesures derivades del programa, amb la qual cosa afavoriran la compatibilitat dels plans i actuacions que es duguen a terme en cada zona rural en funció de les seues característiques i potencialitats.

3. Les directrius tindran en compte, en tot cas, el que estableixen el Pla Estratègic Nacional del Patrimoni Natural i la Biodiversitat, els plans d'ordenació dels recursos naturals i el Pla Nacional de Qualitat Ambiental Agrícola i Ramadera a què es referix l'article 19 d'esta llei.

Article 13. *Pla per zona rural.*

A fi de garantir la complementarietat i coherència de les mesures derivades del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible, i promovent estratègies de desenvolupament rural per zones, s'elaborarà un pla per zona rural, que haurà de ser aprovat per les comunitats autònomes, que reculli les actuacions que les administracions competents en cada cas hagen de dur a terme en la dita zona.

CAPÍTOL IV

Seguiment i avaluació

Article 14. *Seguiment intern.*

Reglamentàriament, amb un informe previ del Consell per al Medi Rural i de la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural, s'establiran les formes de seguiment del compliment i avaluació del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible, i es garantirà, en tot cas, la participació de les comunitats autònomes implicades, a les quals correspondrà la seua execució si així ho preveuen els seus estatuts d'autonomia. En tot cas, l'avaluació inclourà els indicadors definits en el Programa de Desenvolupament Rural Sostenible.

Article 15. *Seguiment extern.*

El Govern remetrà al Senat un informe biennal sobre el compliment del Programa de Desenvolupament Rural Sostenible.

CAPÍTOL V

Accions generals per al desenvolupament rural sostenible

Article 16. *Suport a l'agricultura territorial.*

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seues competències respectives, promouran el manteniment i la millora d'una activitat agrícola, ramadera i forestal suficient i compatible amb un desenvolupament sostenible del medi rural, en particular en les zones rurals prioritàries o qualificades com d'agricultura de muntanya, per mitjà de:

a) La prestació d'una atenció preferent als professionals de l'agricultura, i d'ells, prioritàriament, als que siguin titulars d'una explotació territorial. Esta preferència s'aplicarà, en particular, en l'assignació de drets de producció o de pagament únic de la reserva nacional o derivats d'altres fons o normes comunitàries o nacionals, i en la percepció d'incentius per a la reestructuració sectorial de la Política Agrària Comuna.

b) L'aplicació de les mesures dels reglaments comunitaris relatius a l'ajuda al desenvolupament rural, amb caràcter prioritari, als professionals de l'agricultura titulars d'explotacions territorials.

L'aplicació prioritària d'estes mesures s'estendrà als professionals de l'agricultura titulars d'explotacions qualificades com a ecològiques.

Estes mesures s'aplicaran amb els nivells de suport màxims possibles, quan el beneficiari siga una dona o un jove agricultor, titular o cotitular d'una explotació, els professionals de l'agricultura, persones físiques que obtinguen almenys el 50 per cent de la seua renda d'activitats agràries, o quan es tracte de cooperatives i societats agràries de transformació d'explotació comunitària de la terra o del bestiar.

2. Per a contribuir a l'èxit dels fins assenyalats en l'apartat anterior, es regularà i fomentarà la subscripció de contractes territorials de zona rural.

El contracte territorial és l'instrument que estableix el conjunt de compromisos a subscriure entre les administracions públiques i els titulars de les explotacions agràries que orienten i incentiven la seua activitat en benefici d'un desenvolupament sostenible del medi rural.

La subscripció d'estos contractes serà requisit necessari per a beneficiar-se de les prioritats assenyalades en l'apartat anterior, i les seues determinacions s'ajustaran a les directrius estratègiques territorials d'ordenació rural. La resta dels requisits, condicions i efectes es determinaran reglamentàriament.

3. A l'efecte del que preveu este article, s'entendrà per professional de l'agricultura la persona física titular d'una explotació agrícola, ramadera o forestal que requereisca un volum d'ocupació, almenys, d'una unitat de treball anual i que obtinga almenys el vint-i-cinc per cent de la seua renda d'activitats agràries.

Així mateix, es considerarà explotació territorial l'explotació agrícola, ramadera o forestal que posseïska una dimensió econòmica inferior a quaranta unitats de dimensió econòmica europea quan la titularitat corresponga a una persona física, i es trobe localitzada en una zona rural prioritària o en una zona qualificada com d'agricultura de muntanya.

4. També tindran la consideració de professionals de l'agricultura, les entitats associatives agràries titulars d'explotacions agrícoles, ramaderes o forestals que requereisquen un volum d'ocupació, almenys, d'una unitat de treball anual. Estes explotacions tindran la consideració d'explotació territorial, quan la seua dimensió econòmica siga inferior a les unitats de dimensió econòmica europea establides per al titular persona física en l'apartat anterior,

incrementades en funció del nombre de socis que reunisquen la condició de professional de l'agricultura.

Article 17. Foment de l'activitat econòmica en el medi rural.

1. El Sistema Nacional d'Incentius Econòmics Regionals donarà un tractament preferent als projectes que, complint els requisits aplicables segons la normativa vigent, es desenrotllen en les zones rurals considerades prioritàries.

2. Els plans nacionals de foment empresarial inclouran una atenció diferenciada per a les zones rurals prioritàries i per a les iniciatives empreses per dones o jòvens, per treballadors autònoms, per les unitats productives formades per xicotetes i mitjanes empreses o per cooperatives.

Article 18. Infraestructures d'interés general.

1. El Govern inclourà en el projecte de llei de pressupostos generals de l'Estat de cada any, amb un informe previ de la comunitat autònoma en el territori de la qual haja de realitzar-se la infraestructura, la declaració d'interés general de les obres d'infraestructura, en particular en matèria de transport, energia, aigua, tractament de residus i telecomunicacions, que es consideren necessàries per a la realització de les mesures regulades en este títol, i l'execució de les quals competisca a l'Administració general de l'Estat.

2. L'aprovació dels projectes corresponents a les obres a què es referix l'apartat anterior portarà implícita la declaració d'utilitat pública i la necessitat d'ocupació dels béns i adquisició de drets, amb la finalitat d'expropiació forçosa i ocupació temporal, d'acord amb el que preveu la legislació corresponent.

Article 19. Planificació ambiental.

1. D'acord amb el que estableix la legislació corresponent, el Govern, en col·laboració amb les comunitats autònomes, i amb la consulta prèvia a les organitzacions professionals agràries més representatives, aprovarà el Pla Estratègic Nacional del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat i Geodiversitat, que inclourà previsions d'actuació en matèria de protecció de sòls i aqüífers, projecció del paisatge, lluita contra la desertificació, reforestació, restauració hidrològicoforestal, prevenció de riscos naturals, prevenció contra incendis i recuperació de la coberta vegetal, amb especial atenció a la protecció contra incendis dels nuclis de població del medi rural i dels espais naturals protegits. Així mateix, es consideraran, específicament, les actuacions lligades al manteniment i protecció dels paisatges protegits i d'interés del medi rural i les àrees de muntanya. S'hi inclouran iniciatives per al coneixement, protecció i ús sostenible del patrimoni geològic, miner i biològic com a recurs científic, cultural i turístic.

2. En els termes establits en la legislació vigent, les comunitats autònomes aprovaran plans i instruments de gestió necessaris per a l'àrea inclosa en la Xarxa Natura 2000 de cada una de les zones rurals qualificades i delimitades com a tals d'acord amb el que preveu este títol.

3. El Govern, a proposta dels ministeris d'Agricultura, Pesca i Alimentació i de Medi Ambient, i amb la consulta prèvia a les organitzacions professionals agràries més representatives, aprovarà un Pla Nacional de Qualitat Ambiental Agrícola i Ramadera que inclourà subprogrames relatius a reducció, reutilització i gestió sostenible de residus agraris i ramaders, agricultura i ramaderia ecològiques, i a la reducció i ús sostenible de fertilitzants i plaguicides agrícoles. El dit pla inclourà un tractament i

mesures especials per a les explotacions incloses en la Xarxa Natura 2000 i amb les quals poden contribuir, a través d'un ús més responsable d'estes substàncies, a la reducció de la contaminació difusa dels aqüífers i les aigües superficials i costaneres.

CAPÍTOL VI

Mesures per al desenrotllament rural sostenible

Article 20. Diversificació econòmica.

Per a incentivar la diversificació econòmica en el medi rural, el programa podrà incloure mesures que tinguen com a objecte:

a) Fomentar noves activitats d'alt valor afegit, així com els processos d'integració vertical en la cadena alimentària, per a garantir la consolidació del sector agroalimentari, silvícola i el derivat de la caça i pesca en les zones rurals, i l'aplicació de mesures d'identificació dels productes agroalimentaris amb les diverses zones rurals.

b) Potenciar la seguretat alimentària, per mitjà del reforçament dels sistemes de control i seguiment de les produccions en els diversos sectors del sistema agroindustrial, i les mesures per a millorar els instruments privats de traçabilitat dels aliments per mitjà de la introducció de referències territorials de procedència.

c) Establir programes operatius específics en la programació de les actuacions cofinançades per fons procedents de la Unió Europea, atenent preferentment les zones rurals prioritàries.

d) Recolzar el sector del comerç en el medi rural i la modernització dels equipaments públics comercials, presant una atenció especial a les zones rurals prioritàries.

e) Fomentar el turisme rural, en particular a través d'una adequada ordenació de l'oferta i la millora de la demanda turística, amb una atenció preferent al foment d'un turisme sostenible en les zones rurals prioritàries, i a l'agroturisme o turisme lligat a l'activitat agrària.

f) Establir programes específics de suport a les iniciatives locals de desenrotllament rural, segons l'enfocament LEADER de la Unió Europea, per a tota zona rural i, preferentment, per a les zones rurals prioritàries que prevegen com a beneficiaris prioritaris les dones, els jòvens, les persones amb discapacitat, els professionals de l'agricultura, les cooperatives i les entitats associatives agràries.

g) Proposar els recursos geològics que hi ha en l'entorn rural i que poden ser utilitzats per a un desenrotllament sostenible, donant prioritat a la conservació del medi ambient, el paisatge i el patrimoni natural i cultural.

Article 21. Conservació de la naturalesa i gestió dels recursos naturals.

A fi de preservar i millorar la qualitat del medi ambient rural i, en especial, de la Xarxa Natura 2000, dels espais naturals protegits, els hàbitats i les espècies amenaçades, el programa podrà preveure mesures per a:

a) La conservació i restauració dels hàbitats i espècies amenaçades i prioritàries presents de forma natural en les zones rurals prioritàries.

b) La gestió sostenible dels recursos naturals, especialment l'aigua, el sòl, les masses forestals, els espais naturals, la fauna cinegètica i els recursos de pesca continental.

c) El suport als programes d'ús públic dels espais naturals protegits i de la Xarxa Natura 2000.

d) L'educació ambiental i conscienciació pública sobre els valors naturals de les zones rurals qualificades.

Article 22. Creació i manteniment de l'ocupació.

A fi d'impulsar la creació i el manteniment de l'ocupació en el medi rural, en especial per a dones, joves i persones amb discapacitat, i preferentment en les zones rurals prioritàries, el programa podrà preveure mesures per a:

a) El suport a la creació d'empreses, a l'autoocupació i a l'ocupació en cooperatives, singularment en els sectors d'activitat econòmica relacionats amb l'ús de noves tecnologies i amb pràctiques innovadores en matèria mediambiental.

b) El manteniment de llocs de treball en sectors productius especialment significatius en el medi rural i la creació d'ocupacions en sectors emergents.

c) El foment de polítiques actives per a reduir la temporalitat de l'ocupació en el medi rural. Els contractes territorials de zona rural especificaran plans de millora quant a condicions de treball, estabilitat en l'ocupació i prevenció de riscos laborals.

d) La realització de programes de formació professional per a desocupats i programes mixtos d'ocupació i formació, especialment en servicis de proximitat i d'atenció a persones dependents.

e) La formació professional de treballadors ocupats, de formació en capacitats empresarials i gerencials, així com la capacitació en noves activitats i tecnologies.

f) El disseny d'activitats per a informar i formar els habitants del medi rural sobre la potencialitat d'ús del seu patrimoni natural i cultural, proposant iniciatives que faciliten la seua implicació en el turisme geològic, ecològic, miner i altres aprofitaments culturals.

Article 23. Infraestructures, equipaments i servicis bàsics.

En l'àmbit de les infraestructures locals i els equipaments i servicis bàsics, el Programa de Desenrotllament Rural Sostenible podrà establir mesures orientades a:

a) Millorar l'oferta de servicis de transport públic en el medi rural per a permetre l'accés de la població rural als servicis bàsics en condicions d'igualtat i per a facilitar l'accés als dits servicis als col·lectius socials que, per edat, discapacitat o condicions físiques, ho necessiten.

b) Procurar la connectivitat dels nuclis de població del medi rural entre si i amb les àrees urbanes, per mitjà de la coordinació de les seues respectives planificacions i dotacions d'infraestructures de transport, i la millora de la xarxa viària rural, a fi de garantir unes condicions d'utilització i seguretat adequades, respectant la integritat i qualitat del paisatge rural i evitant la fragmentació territorial.

c) Potenciar un abastiment energètic sostenible, estable i de qualitat en el medi rural, promovent per part de les administracions públiques i les empreses privades, programes d'extensió d'una xarxa d'energies renovables de baix impacte ambiental i plans específics d'actuacions destinades a la millora de l'eficiència energètica, l'estalvi d'energia i la millora del servici elèctric a l'usuari. De la mateixa manera, respecte a les infraestructures existents, es realitzaran les correccions oportunes per a disminuir l'afectació sobre la fauna.

d) Implantar servicis mancomunats o per zona rural de recollida selectiva de residus, la seua gestió ambiental, especialment, i, per este orde, la seua reducció, reutilització i reciclatge, a fi de millorar la protecció de la salut de les persones i minimitzar el seu impacte ambiental.

e) Recolzar la dotació dels servicis públics municipals de prestació obligatòria en els nuclis urbans del medi rural, el seu manteniment i millora, singularment en les zones rurals prioritàries, en el marc de la normativa reguladora de l'Administració local. S'afavorirà específicament

la prestació coordinada de servicis públics entre municipis pròxims.

Article 24. Energies renovables.

A fi de potenciar el desenrotllament i la implantació de les energies renovables, el Programa podrà incloure mesures que tinguen com a finalitat:

a) La producció d'energia a partir de la biomassa i dels biocombustibles, incentivant els cultius agrícoles energètics que complisquen criteris de sostenibilitat i la prevenció, la reutilització i el reciclatge, per este orde de prioritat, dels residus, afavorint la valoració energètica per als no reutilitzables ni reciclables.

b) L'aprofitament energètic dels residus agrícoles, ramaders i forestals en el medi rural, potenciant la regeneració i neteja de muntanyes, així com l'activitat del pasturatge, en aquelles zones amb major grau d'abandó o risc d'incendis.

c) La producció d'energia a partir de la biomassa, en particular la procedent d'operacions de prevenció d'incendis i de plans de gestió forestal sostenible, i la procedent de residus forestals, agrícoles i ramaders.

d) La producció d'energia a partir de biocombustibles, sempre que es tracte de cultius agrícoles energètics adaptats a les circumstàncies locals i compatibles amb la conservació de la biodiversitat.

e) La producció d'energia eòlica i solar, en particular, i els sistemes o projectes tecnològics d'implantació d'energies renovables per a ús col·lectiu o particular tèrmic o elèctric i de reducció de l'ús d'energies no renovables.

f) La substitució del consum públic i privat d'energies no renovables, el manteniment i augment de les prestacions de la coberta vegetal com a albelló de CO₂, la reducció de les emissions de diòxid de carboni i altres gasos d'efecte hivernacle, i l'adaptació de les activitats i els usos dels habitants del medi rural a les noves condicions mediambientals derivades del canvi climàtic.

Article 25. Aigua.

Per al foment de l'eficiència, l'estalvi i el bon ús dels recursos hídrics en el medi rural, en el marc de la planificació hidràulica corresponent, el Programa podrà contindre mesures orientades a:

a) La implantació i execució de plans de gestió integral de recursos hídrics per zones rurals o mancomunitats de municipis, que prevegen la gestió conjunta del cicle integral de l'aigua, les mesures necessàries per a les situacions d'escassetat i sequera i les accions de protecció contra possibles avingudes i inundacions.

Estos plans constituiran un límit per a les actuacions d'urbanització en el medi rural i hauran de ser tinguts en compte en els programes de millora i modernització de regadius.

b) L'ús eficaç i eficient de l'aigua per a regadius, concedint prioritat a les actuacions de modernització lligades a l'estalvi d'aigua, a l'eficiència en l'ús energètic i a la utilització d'energies renovables.

c) L'aprofitament per a reg de les aigües regenerades i utilització d'aigües procedents de la dessalinització d'aigües salobres i marines.

d) L'adequació de les infraestructures d'abastiment i sanejament de l'aigua a les necessitats existents en el medi rural i, en particular, en les àrees integrades en la Xarxa Natura 2000.

e) La reducció i prevenció de la contaminació difusa de les aigües subterrànies i superficials.

f) La protecció i recuperació del domini públic hidràulic.

- g) La restauració hidrologicoforestal.
- h) El compliment dels cabals ecològics i la recuperació dels aqüífers sobreexplotats.
- i) El compliment dels objectius d'estat d'aigua establits pels plans de conca de la Directiva Marc de l'Aigua.
- j) Establir ajudes econòmiques per a la retirada de terres de regadiu o la reducció de la dotació de reg en aquelles zones amb escassetat d'aigua i valors ambientals associats als cultius de secà.

Article 26. *Tecnologies de la informació i la comunicació.*

Per a potenciar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació en el medi rural, el Programa podrà preveure mesures destinades a:

- a) Millorar l'extensió i la qualitat de la cobertura de les telecomunicacions en el medi rural, particularment pel que fa a l'accés a les noves tecnologies de la informació i la comunicació, en telefonia mòbil automàtica, en tecnologies de banda ampla i en televisió digital terrestre, entre altres vies, promovent acords d'actuació amb les societats privades concessionàries de la prestació d'estos servicis.
- b) Fomentar la formació i l'ús per part de la població del medi rural, en particular per part dels majors, les dones i les persones amb discapacitat, de tecnologies de la informació i la comunicació.
- c) Promoure la formació, investigació i innovació tecnològica en els diversos sectors d'activitat econòmica en el medi rural, i la creació de xarxes d'innovació en les zones rurals.

Article 27. *Seguretat ciutadana.*

A fi d'incrementar la seguretat dels ciutadans en el medi rural, el Programa podrà preveure mesures per a:

- a) Promoure plans d'acció concertada per a garantir el lliure exercici dels drets i llibertats i la seguretat ciutadana referits específicament a l'àmbit rural, facilitant la cooperació de la Guàrdia Civil amb els cossos de Policia Local, i d'estos entre si.
- b) Millorar la presència de les Forces i Cossos de Seguretat per a mantindre un adequat nivell de seguretat de la població en les zones rurals.
- c) Executar un pla integral destinat a la construcció, rehabilitació i ampliació d'aquarteraments de la Guàrdia Civil, tenint en compte la població a qui presta servici en el medi rural.
- d) Potenciar els sistemes d'informació i comunicacions de la Guàrdia Civil destinats a la gestió operativa, amb vista a millorar el nivell de servicis que es presta als ciutadans en l'àmbit rural.
- e) Incrementar les actuacions de protecció al medi ambient rural, reforçant les intervencions del Servici de Protecció de la Naturalesa de la Guàrdia Civil i fomentant els instruments de col·laboració entre les diferents administracions públiques competents.
- f) Promoure el desenrotllament de plans de prevenció i protecció contra la violència de gènere i el maltractament cap a les dones en el medi rural.

Article 28. *Educació.*

Per a intensificar la prestació d'una educació pública de qualitat, el Programa podrà incloure mesures que tinguin com a objecte:

- a) El manteniment d'una adequada escolarització en els municipis rurals, per mitjà de programes d'extensió de l'escolarització infantil, de millora dels resultats educatius de l'ensenyança obligatòria, i de foment de l'accés a nivells

educatius superiors, prestant una atenció preferent als alumnes de zones rurals prioritàries i als immigrants.

Atenció a la diversitat de l'alumnat i, en particular, als alumnes amb necessitats educatives especials i amb discapacitat.

b) La millora i ampliació de l'equipament dels centres públics educatius, per a atendre adequadament els alumnes de l'ensenyança reglada, especialment en els municipis rurals de dimensió reduïda, i facilitar la seua utilització per a activitats culturals, educatives i socials pel conjunt de la població.

c) La potenciació de la formació professional dels joves i les dones, per mitjà de programes adequats de formació reglada complementats amb formació ocupacional, especialment en noves tecnologies i en tècniques d'ocupació deslocalitzada, i amb pràctiques incentivades en empreses del medi rural.

d) El foment de la pràctica esportiva, millorant les infraestructures esportives, especialment en les zones rurals prioritàries, ordenant els espais d'activitat esportiva en el medi natural i afavorint la integració d'estes activitats amb el turisme rural.

Article 29. *Cultura.*

Amb l'objectiu de permetre el manteniment d'una oferta cultural estable i pròxima en el medi rural, el Programa podrà contindre mesures que tinguin com a objecte:

- a) Crear xarxes d'espais culturals, que, reutilitzant el patrimoni arquitectònic existent, garantisquen la infraestructura per al seu desenrotllament amb la major polivalència possible, la dimensió adequada per a garantir el seu sosteniment i la seua accessibilitat.
- b) Impulsar plans d'activitats culturals per zona rural, afavorint la participació i la iniciativa de qualsevol tipus d'entitats privades.
- c) Dotar els municipis rurals de biblioteques públiques.
- d) Protegir el patrimoni historicoartístic ubicat en els municipis rurals i fomentar el manteniment i restauració adequats.

Article 30. *Sanitat.*

Per a facilitar l'accés de la població rural a uns servicis públics sanitaris de qualitat, el Programa podrà establir mesures que perseguisquen:

- a) La millora de la sanitat, en particular de l'atenció primària, singularment en les zones rurals prioritàries, que permeta assegurar uns servicis sanitaris bàsics de proximitat en cada zona rural.
- a) La posada a disposició dels professionals del Sistema Nacional de Salut que exercixen en el medi rural de les més modernes tecnologies i mitjans i, en particular, de la telemedicina.
- b) La millora de l'accés dels ciutadans que residixen en el medi rural a una atenció sanitària especialitzada de qualitat, prestant una atenció singular a les urgències mèdiques.

Article 31. *Ocupació pública.*

A fi de propiciar la seua estabilitat en el medi rural, el Programa podrà establir, per mitjà d'incentius administratius, professionals o econòmics, mesures específiques de suport per als empleats públics que realitzen la seua activitat professional i residixen en el medi rural, singularment en les zones rurals prioritàries. Estes mesures s'aplicaran amb caràcter preferent als empleats públics docents i sanitaris.

Article 32. Protecció social.

Per tal de millorar la protecció social dels ciutadans que residixen en el medi rural, el Programa podrà contindre mesures que tinguen com a objecte:

- a) Fer efectiu l'accés a les prestacions i servicis socials en condicions d'equitat, en particular als beneficiaris del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, d'acord amb les condicions particulars del medi rural.
- b) Fomentar la integració dels immigrants que residixen legalment en el medi rural, facilitant la informació laboral, la creació d'establiments d'acollida temporal, l'accés a la vivenda, l'atenció sanitària i l'educació, especialment en relació amb l'aprenentatge de l'idioma o llengües oficials, l'escolarització i la formació professional.
- c) Recolzar i assessorar la dona rural i els jòvens, i facilitar la seua inserció laboral.
- d) Potenciar el desenrotllament de programes de servicis socials per les diverses entitats supramunicipals.
- e) Millorar les condicions laborals, especialment en relació amb la prevenció de riscos laborals.

Article 33. Urbanisme i vivenda.

A fi de perseguir un desenrotllament urbanístic del medi rural adaptat a les seues necessitats, el Programa podrà preveure mesures dirigides a:

- a) Fer compatible el desenrotllament urbanístic amb el manteniment del medi ambient, limitant el desenrotllament urbanístic a la disponibilitat d'aigua per a abastiment i a una ordenació territorial prèvia, prestant una atenció especial als municipis que es troben localitzats dins de l'àrea delimitada per la Xarxa Natura 2000 i, en general, als municipis rurals de dimensió reduïda.
- b) Facilitar l'accés a la vivenda dels ciutadans del medi rural, adaptant els règims de protecció pública a les singularitats del dit medi i concedint una atenció específica als jòvens, les dones i les persones amb discapacitat.
- c) Fomentar la reutilització de vivendes ja existents, la rehabilitació de vivendes i edificis, la preservació de l'arquitectura rural tradicional, i la declaració d'àrees de rehabilitació dels municipis rurals, a l'efecte de les ajudes públiques que es determinen, a fi de recuperar i conservar el patrimoni arquitectònic rural.
- d) Desincentivar l'urbanisme dispers, particularment en les zones rurals periurbanes.

TÍTOL II**Finançament de les mesures per al desenrotllament rural sostenible****Article 34. Criteri general.**

1. Les mesures de desenrotllament rural previstes en esta llei seran finançades per l'Administració general de l'Estat i per les altres administracions públiques participants a càrrec dels seus respectius pressupostos, d'acord, si és el cas, amb els convenis de col·laboració previstos en l'article 11 d'esta llei.

2. L'aplicació de fons europeus al finançament del Programa quedarà condicionada al respecte necessari de les normes comunitàries que els regulen.

Article 35. Cofinançament estatal.

1. Les mesures concertades, incloses en el Programa de Desenrotllament Rural Sostenible, seran cofinançades

per les administracions concurrents i, si és el cas, pels beneficiaris directes.

2. L'Administració de l'Estat establirà el marc normatiu de les ajudes estatals, regulant-ne la destinació, els beneficiaris i les condicions essencials d'atorgament. Les comunitats autònomes, en relació a les dites ajudes estatals, podran fixar objectius concrets, regular les condicions d'atorgament dins del marc normatiu estatal, així com la seua gestió i el procediment de concessió corresponent.

3. El finançament estatal es fixarà en una quantia determinada o en forma de percentatge del cost total, en funció del tipus de mesura a finançar.

Article 36. Previsions pressupostàries.

1. Els pressupostos generals de l'estat contindran els crèdits destinats per l'Estat a la realització de les actuacions específiques de desenrotllament rural, especificats en un programa pressupostari, que identifique els corresponents a les actuacions incloses en el Programa de Desenrotllament Rural Sostenible. El programa pressupostari especificarà també els crèdits destinats al cofinançament estatal d'actuacions concertades amb altres administracions previstes en el dit programa.

2. Quan el Programa de Desenrotllament Rural Sostenible continga actuacions de naturalesa sectorial incloses en altres programes pressupostaris, s'hi farà constar esta circumstància i s'identificaran, com a orientats al desenrotllament rural, els crèdits previstos per a despeses i projectes d'inversió relatius a estes actuacions, així com, si és el cas, els crèdits destinats al cofinançament estatal d'actuacions sectorials concertades.

Article 37. Memòria econòmica.

El Programa de Desenrotllament Rural Sostenible haurà d'anar acompanyat d'una memòria econòmica del seu cost que preveja de manera diferenciada el finançament corresponent a les actuacions estatals i la previsió de cofinançament de les concertades que formen part del Programa.

TÍTOL III**Disposicions organitzatives****Article 38. Comissió Interministerial per al Medi Rural.**

La Comissió Interministerial per al Medi Rural és l'òrgan col·legiat responsable de dirigir i coordinar l'acció dels distints departaments ministerials en relació amb el medi rural i, en particular, les mesures de desenrotllament rural regulades en esta llei.

La seua composició i funcionament es determinaran reglamentàriament.

Article 39. Consell per al Medi Rural.

1. Es crea el Consell per al Medi Rural, com a òrgan de coordinació i cooperació entre les administracions públiques, per al desenrotllament sostenible del medi rural.

2. La composició i funcions del Consell s'establiran reglamentàriament, en col·laboració amb les comunitats autònomes i la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, en tant que associació d'entitats locals d'àmbit estatal amb més implantació.

El Consell estarà constituït per representants de l'Administració general de l'Estat, de les comunitats autònomes i de les entitats locals.

3. Sense perjudi de les competències de cada una de les administracions públiques, corresponen al Consell, a més de les funcions atribuïdes expressament per esta llei, l'exercici de les següents:

a) Avaluar la posada en pràctica del Programa de Desenrotllament Rural Sostenible, prenent en consideració entre altres aspectes l'evolució dels indicadors definits en el dit programa.

b) Examinar els problemes del medi rural i totes les mesures que puguen adoptar-se per a resoldre'ls.

c) Acordar la realització de programes conjunts d'actuació entre les administracions públiques orientats a la consecució dels objectius establits en l'article 2 d'esta llei, en els termes que preveu l'article 7 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Article 40. *Mesa d'Associacions de Desenrotllament Rural.*

Es crea la Mesa d'Associacions de Desenrotllament Rural, com a òrgan de participació, informació i consulta de les entitats associatives relacionades amb el medi rural d'àmbit estatal.

La seua composició es determinarà reglamentàriament, i es garantirà, en tot cas, la participació de les organitzacions professionals, empresarials, ecologistes i sindicals més representatives, vinculades amb el medi rural amb implantació en tot el territori de l'Estat, així com de representants de les xarxes de desenrotllament rural.

Disposició addicional única. *Règim aplicable als sistemes de concert i conveni.*

En virtut del seu règim foral, l'aplicació a la comunitat autònoma del País Basc i a la Comunitat Foral de Navarra del que preveu esta llei es realitzarà d'acord amb el sistema de concert i conveni, respectivament.

Disposició transitòria única. *Dotació pressupostària inicial.*

Fins que s'aprove inicialment el Programa de Desenrotllament Rural Sostenible, d'acord amb les previsions contingudes en l'article 6 d'esta llei, el programa pressupostari de desenrotllament rural podrà dotar de forma agregada els crèdits que continga per a l'execució d'aquell, sense perjudi de la seua posterior especificació i assignació segons el que resulte del programa aprovat.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de Modernització de les Explotacions Agràries.*

L'apartat 5 de l'article 2, primer paràgraf, queda com seguix:

«5. Agricultor professional, la persona física titular d'una explotació agrícola, ramadera o forestal, que requereisca un volum d'ocupació, almenys, d'una unitat de treball anual i que obtinga com a mínim el 25 per cent de la seua renda d'activitats agràries».

Disposició final segona. *Primer Programa de Desenrotllament Rural Sostenible.*

La constitució i posada en funcionament del Consell per al Medi Rural tindrà lloc en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'esta llei.

En el termini màxim de tres mesos des de la constitució del Consell per al Medi Rural, el Govern aprovarà el primer Programa de Desenrotllament Rural Sostenible, que comprendrà el període dels cinc anys naturals següents.

Una vegada constituït el Consell per al Medi Rural, i amb suficient antelació a l'aprovació del primer Programa de Desenrotllament Rural Sostenible, haurà de quedar constituïda la Mesa d'Associacions de Desenrotllament Rural.

Disposició final tercera. *Pla Estratègic Nacional del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat i Pla Nacional de Qualitat Ambiental Agrícola i Ramadera.*

1. En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'esta llei, seran aprovats el Pla Estratègic Nacional del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat i el Pla Nacional de Qualitat Ambiental Agrícola i Ramadera previstos en els apartats 1 i 3 de l'article 19 d'esta llei.

2. En l'elaboració del subprograma de residus agraris es tindran en compte els plans de residus ja elaborats que incidisquen en els residus agraris o generats en el medi rural, en particular, el Pla Nacional Integrat de Residus 2007-2015.

Disposició final quarta. *Titularitat compartida.*

En virtut del que disposa l'article 30.1 de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i hòmens, el Govern promourà i desenrotllarà el règim de cotitularitat de béns, drets i obligacions en el sector agrari i la corresponent protecció de la Seguretat Social.

Disposició final quinta. *Títol competencial.*

Els articles 19 i 31 tenen caràcter bàsic, d'acord amb el que disposen les regles 23a. i 18a. de l'article 149.1 de la Constitució, respectivament. L'article 18 es dicta a l'empara de la regla 24a. de l'article 149.1 de la Constitució que atribueix a l'Estat competència exclusiva en matèria d'obres públiques d'interès general. L'article 27 es dicta a l'empara del que disposa la regla 29a. de l'article 149.1 de la Constitució, que atribueix a l'Estat competència exclusiva en matèria de seguretat pública. La resta dels preceptes d'esta llei es dicten a l'empara del que disposa la norma 13a. de l'article 149.1 de la Constitució, que atribueix a l'Estat les competències sobre les bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica.

Disposició final sexta. *Habilitació normativa.*

Es faculta el Govern per a dictar totes les disposicions que siguen necessàries per al desplegament i execució de la present llei en les matèries que són competència de l'Estat

Disposició final setètima. *Entrada en vigor.*

La present llei entrarà en vigor al cap de vint dies de la publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,
Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei i que la facen complir.

Madrid, 13 de desembre de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO